

از چه راهی باید به حضور حداکثری در انتخابات دست یافت و به تعبیری بایدهای حضور حداکثری در انتخابات چیست؟

ثبات هر نظامی، بسته به میزان مقبولیت عمومی و مشارکت حداکثری همسو در عرصه های مختلف آن است. و این اصلی است که نسبت به جوامع مختلف جاری و ساری است بدین معنا که هیچ اجتماع بشری نمی تواند خود را از این قاعده مستثنی کند زیرا مشارکت عمومی و عدم آن در قوام نظامات حاکم بر جوامع بشری و زوال آنها، امری بدیهی و غیرقابل انکار است.

آنچه امروزه به عنوان دموکراسی (با مدل های مختلف آن) در جهان مطرح است. فرایندی است که به منظور جلب آرا و مقبولیت عمومی طراحی گردیده و در پی همگانی کردن حکومت ها با عنایین نه چندان تمامی مانند «حکومت مردم بر مردم» است. البته این سؤال که آیا دموکراسی با همه آوازه ای که پیدا کرده است، توانسته است شاهد موفقیت هایی در راستای اهداف خود باشد یا خیر؟ بحث دیگری است اما رویکرد مثبت گرایانه دموکراسی (لاقل در حد ادعا) نسبت به جلب مشارکت عمومی و حضور حداکثری آحاد جامعه در حکومت امری غیرقابل انکار است زیرا این مدل نظام سیاسی، حضور آحاد جامعه را منسأ استحکام پایه های نظام حاکم بر آنان می داند. البته نیازمندی حکومت ها به جذب آرای عمومی همسو چیزی نیست که مختص جوامع دموکراتیک باشد بلکه جوامع غیر دموکرات نیز بر این مهم اذعان دارند ولذا است که حتی حکومت های توپالیتری و دیکتاتوری و... که غالباً منشأ تحقق آنها، رضایت عمومی نبوده است، در بقاء محتاج جلب مقبولیت حداکثری بوده اند و در راه تحصیل آن می کوشیده اند.

با حفظ مقدمه یاد شده، آنچه مهم است چگونگی دست یابی به مشارکت عمومی و حضور حداکثری جامعه در لایه های مختلف نظام حاکم بر آنهاست. بدیهی است یکی از راههای کشف مشارکت مردمی و اذعان به حضور آنها در عرصه های مختلف تصمیم گیری، انتخابات است.

در فرهنگ سیاسی، انتخابات، به فرایندی اطلاق می شود که از طریق آن کسانی یک یا چند نامزد را برای انجام دادن کار معین بر می گرینند، انتخابات انواع گوناگون دارد، هر رأی دهنده ممکن است فقط به یک نامزد رأی بدهد یا به چند نفر (به شرط اینکه چند کرسی نمایندگی وجود داشته باشد) انتخاباتی را که رأی دهنده‌گان نمایندگان خود را مستقیماً از میان نامزدها انتخاب کنند، انتخابات یک درجه ای می نامند و انتخاباتی که در آن رأی دهنده‌گان نخست به کسانی رأی دهنده که آن کسان نمایندگان اصلی را از میان خود انتخاب کنند، انتخابات دو درجه ای می نامند^[۱]

بنابراین غرض اصلی از برگزاری انتخابات تحصیل پشتونه حداکثری برای نظام حاکم یا نظامی است که بنای حاکمیت دارد از این روی هرگاه مشوب به تقلب و انحراف نگردد، به نحو قابل اعتنای می تواند نسبت به مقبولیت عمومی و رأی حداکثری، کاشفیت داشته باشد.

اکنون که جامعه اسلامی ما، خود را در آستانه انتخابات می بیند و با توجه به اینکه حضور در انتخابات با در نظر داشت شرایط و مصالح داخلی و بین المللی نظام اسلامی، امری لازم است، این پرسش تولید می شود که از چه راهی باید به حضور حداکثری در انتخابات دست یافت و به تعبیری بایدهای حضور حداکثری در انتخابات چیست؟

در این میان می توان راهکارهای مورد نظر درباره حضور حداکثری در انتخابات و بایدهای حضور حداکثری در انتخابات را به شرح ذیل یادآوری نمود

۱. لزوم توجه حاکمیت به مطالبات عمومی: یکی از مهماتی که توجه به آن، می تواند موجب حضور گسترده مردم در انتخابات باشد، عنايت حاکمیت به مطالبات عمومی و تلاش در راه رفع معضلات عمومی و مشکلات مردم است. در اینکه نظام اسلامی در طول این سال ها، گام های بلندی را در این راستا برداشته است، شکنی نیست اما تکیه گاه مردمی نظام، اقتضا دارد مسئولین امر بیش از پیش به رفع مشکلات جامعه پرداخته و فعالیت های کارشناسی را در راه تأمین هر چه بهتر و بیشتر مطالبات عمومی شدت بخشیده و زمینه آرامش و آسایش عمومی را در کار حفظ آرمان های دینی و ملی نظام جمهوری اسلامی، توسعه بخشنند. وجود اختلاف طبقاتی، اقتصاد ناپایدار رانت خواری های کلان در برخی لایه های نظام و جامعه، لا ابالي گری برخی مسئولین نسبت به ترویج و اشاعه بی هویتی اجتماعی - اخلاقی از سوی کسانی که از موفقیت این نظام و مردم برومند ایران، خرسند نیستند، از جمله آسیب هایی هستند که حضور عمومی مردم در عرصه های مختلف تصمیم گیری، می تواند بشدت متاثر از آنها باشد. مسئولین وظیفه دارند نسبت به تأمین مایحتاج عمومی مردم به نحو احسن و یا استفاده از پتانسیل های موجود، آرام نباشند چرا که به قول حضرت امام راحل (ره) «ما هر چه داریم از این ملت است» [۲] ایشان در خصوص لزوم توجه به مصالح فرمودند: «شما فکر این ملت، فکر این زاغه نشین ها، فکر این مردمی که همه چیزشان را دادند و شما را به مسند نشاندند، فکر آنها را بکنید. شب وقتی خلوت می کنید، فکر بکنید که من امروز که کار

کردم برای خودم کار کردم یا برای مردم، امروز که صحبت می کنم برای خودم صحبت می کنم یا برای مصالح کشور»^[۳]

۲. توجه به عدالت اجتماعی و فعالیتی کردن آن در لایه های مختلف حاکمیت و اقشار جامعه: چنانکه گذشت مردم از وجود ناعدالتی طبقاتی موجود در بسیاری از مناصب و شغل ها و رانت خواری های قشری در عذابند، اینکه برخی از سیری بمیرند و برخی از گرسنگی، آن پول های بادآورده ای که فقط جیب قشری خاص و بی درد را می شناسد، همه و همه اینها می توانند به عنوان ناعدالتی اجتماعی، حضور مردم را در عرصه های مشارکتی تقلیل داده و کمنگ نماید. مسئولین امر نباید فراموش کنند که اساس احکام الهی و میزان تشريع، عدالت است یا ایها الذين امنوا کونوا قوامین بالقسط...ای کسانی که ایمان آورده اید قیام به عدالت کنید^[۴] (در راستای برقراری آن بکوشید) — عدالت در قانون آن است که همه آحاد جامعه در برابر قانون علی السویه باشند و مفاد آن بدون هیچ استثنایی برای همه عملی گردد. عدالت اقتصادی از توصیه های اکید اسلام بر حاکمان است. عدالت در زمینه روابط اجتماعی در اسلام از جایگاه خاصی برخوردار است و برای حفظ عدالت اجتماعية برای اقشار مختلف جامعه حقوق خاصی معین کرده است بدیهی است اگر نظامی نتواند حقوق افراد را مورد توجه قرار دهد نه تنها از پشتوانه مردمی بهره مند نمی گردد بلکه در مقابل موجی علیه خود قرار می گیرد امام خمینی (ره) در خصوص لزوم پرهیز از اختلافات و ضرورت توجه به مصالح کشور و مشکلات مردم در جمع هیئت دولت شهید رجایی فرمودند: «اگر بنا باشد که شما به جای اینکه اقتصاد مردم را درست کنید، به جای اینکه این کشور را بررسی کنید، بینید کجا هاست که مخروبه هست و مردم از همه چیز ساقط هستند، به جای این، اگر بشنینید سرمسند و با حروف و یا فحاشی به همه مسائل را غفلت از آن بکنید این همان است که قدرت های بزرگ می خواهند تا این مملکت خرابه بماند و صدای مردم در آید، اگر شما به مردم کار نداشته باشید، به مصالح مردم، به مصالح کشور کار نداشته باشید فقط مشغول این باشید که من چطور، شما چطور، من چطورم شما چطوری، مردم با من هستند، مردم با شما هستند، اگر فکر این باشید این همان است که آمریکا می خواهد^[۵] و باز فرمودند: «پرهیزید از اینکه از ملت جدا شوید، شما را بخواهند جدا کنند»^[۶] «هر چه خوف دارید از خودتان بترسید از اینکه مبادا خدای نخواسته مسیر یک مسیر دیگر بشود، راه، راه دیگری باشد و توجه به این چیزی که الان هست از دست برود و مردمی بودن از دستان

برود که – خدای نخواسته – یک وقت این قضیه پیش آمد و شما از مردمی بودن بیرون رفتید و یک موضع دیگری پیدا کردید... آن وقت بدانند که آسیب می بینید.»^[7] روشن است متصدیان امر باید با الهام گرفتن از آموزه های دینی و توصیه های اکید بنیانگذاری جمهوری اسلامی و رهبر معظم انقلاب بر رفع آسیب هایی که عدالت اجتماعی را تهدید می کند بکوشند و بدانند که رعایت قانون در اقسام مختلف آن می تواند عامل مهمی در مشارکت عمومی مردم در امر انتخابات باشد

۳. ایجاد فضای رقابتی سالم در انتخابات: در صد فضای رقابتی سالم بین نامزدهای انتخابی از عناصر قابل توجه در اقبال عمومی به انتخابات و حضور حداکثری در آنها به شمار می آید. ضروری است هم حاکمیت و هم جامعه در راستای ایجاد فضای رقابتی سالم برای انتخابات تلاش وافر کرده تا از این رهگذر زمینه مشارکت عمومی در رأی گیری فراهم آید. هر چند وظیفه خود نامزدها را نیز در این خصوص نباید از نظر دور داشت.

۴. ارایه برنامه ها و اهداف از سوی نامزدها: ارایه برنامه ها و اهداف از سوی نامزدهای انتخاباتی برای مردم مهم، و در پیشگاه آنها حیاتی است. دغدغه اساسی مردم، از حیث درون اجتماعی، رفع مشکلات و معضلات جامعه، ارتقاء سطح بهینه سازی و توسعه کشور در عرصه های مختلف رشد و تکنولوژی؛ و در حوزه بین الملل، رساندن ایران همراه با اقتدار دینی و ملی به جایگاهی است که شایسته آن است. از این روی آنچه برای مردم حائز اهمیت بوده و بالطبع در تشرییک مساعی آنها در انتخابات مؤثر می نماید عملیاتی کردن آن اهداف است، بدیهی است بیان راهکارهای اجرایی کردن برنامه ها برای مردم تاثیر به سزاوی در ارزیابی آنها نسبت به تأیید و یا رد نامزدها با حضور شان در انتخابات دارد. بدیهی است اگر نامزدهای انتخابات شوراهای از داشتن برنامه های تاثیر گذار و نیز راهکارهای عملیاتی کردن آنها تهی باشد و یا در اطلاع رسانی و شفاف سازی آنها برای افکار عمومی منعیت باشد نه تنها در جلب آراء موفق نخواهد بود بلکه در اقبال مقتدرانه مردم به انتخابات نیز تاثیر منفی دارد.

۵. پرهیز از نزع های فردی و جناحی انحرافی: نامزدها، باید بدانند که مردم از نزع های جناحی خرسند نیستند؛ بنابراین لازم است کاندیداها، گرایش های خاص حزبی و جناحی را کنار گذاشته و آنچه را که گرهی از کار مردم باز نماید، انجام دهند و در ارایه طرح ها و راهکارهای عملیاتی کردن آنها، به دور از بزرگ نمایی، شعارهای چشمگیر و دهان پرکن،

صادقانه با مردم بر سر سفره پر نعمت مکالمه درآیند. روشن است که مردم وقتی صداقت را در شخصی دیدند او را می‌جویند و اگر انتخاباتی بر این رویه حسن، محقق شود، حضور مردم در آن، به اوج شدت خود می‌رسد.

۶. خصوصیات کاندیداتوری در انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای هر انتخاباتی به اقتضای موضوع، شرایط و خصوصیات لازم برای نامزدهای از جمله تعهد، دانش، تخصص و کارآمدی مورد نظر، را تعیین می‌کند.

هم چنین موضوع تشکیل شوراهای ارتقاء سطح کیفی، آبادانی شهرها و در نتیجه کل مملکت اسلامی و دفع ورفع مشکلات است. بدیهی است نامزدهای چنین انتخاباتی از شرایط لازمه برخوردار باشند و در تبلیغات خویش صلاحیت خود را برای مردم به اثبات برسانند.

در این خصوص نکته مهم تر تبیین چنین اهمی برای مردم است تا بدینوسیله زمینه های شناخت واجدین صلاحیت و حضور آگاهانه و متراکم آنها در انتخابات فراهم آید، بدیهی است عدم اهتمام به چنین مهمی، از سوی مسئولین مربوطه و عدم تلاش رای دهنده‌گان در راستای تشخیص شرایط لازمه در نامزدها، به نوعی می‌تواند در تنزل کمی و کیفی انتخاب تاثیر قابل توجه داشته باشد.

پاورقی ها:

[۱].[ر.ک: آشوری، داریوش، دانشنامه سیاسی، انتشارات مروارید، چاپ ششم، ۱۳۸۰، ص ۴۳].

[۲].صحیفه نور، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، چاپ بهمن ۱۳-۱۲، ج ۱۳، ص ۷۲.

[۳].صحیفه امام، همان، ص ۷۵.

[۴].النساء ، ۱۳۵

[۵].صحیفه امام، ج ۱۳، ص ۲۰۲، در جمع هیئت دولت شهید رجایی، مورخ ۵۹/۶/۲۰.

[۶].صحیفه امام، ج ۹، ص ۱۴۴، در جمع افسران و درجه داران نیروی هوایی، مورخ ۵۸/۴/۲۸.

[۷].صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۴۴۶، در جمع اعضای هیئت دولت، مورخ ۶۱/۶/۷.

مرکز مطالعات و پاسخگویی به شباهت حوزه‌های علمیه